

Η ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ – ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ιωάννα Οικονομίδου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιατρικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το 1972 δημοσιεύτηκε Έκθεση Ομάδας Εργασίας του Π.Ο.Υ. για την ανάγκη αναγνώρισης ως ειδικότητας της Κλινικής Ανοσολογίας με το σκεπτικό ότι «αυτό είναι αναγκαίο διότι οι πρόοδοι στον τομέα της βασικής ανοσολογίας έχουν σαφείς επιπτώσεις στην διάγνωση και θεραπεία νοσημάτων που χαρακτηρίζονται από ανώμαλη λειτουργία του λεμφικού ιστού και της ανοσοαπάντησης».

(Tech Report No 496, 1972)

Το 1975 η Διεθνής Ένωση Ανοσολογικών Εταιρειών (IUIS) ορίζει μία Επιτροπή Κλινικής Ανοσολογίας που δημοσιεύει Έκθεση όπου περιγράφονται όλες οι εργαστηριακές δοκιμασίες που ανήκουν στο γνωστικό αντικείμενο της Κλινικής Ανοσολογίας

(IUIS Report Clinical Immunology. Scand J Immunol, 1976, S:1)

Το διεθνές ενδιαφέρον για την Ανοσολογία και η δημοσίευση σχετικών οδηγιών χρησίμευσε σαν κίνητρο για να ασχοληθούν και στην Ελλάδα επιστήμονες διάφορων ιατρικών ειδικοτήτων με το νέο πεδίο της Κλινικής Ανοσολογίας.

Στα τέλη της δεκαετίας του 60 άρχισε να δημιουργείται ένας πυρήνας εργαστηρίων που ενεργοποιήθηκαν για την εφαρμογή των νέων ανοσολογικών τεχνικών στα πλαίσια Πανεπιστημιακών Τμημάτων, ή σε Μικροβιολογικά και Αιματολογικά εργαστήρια μεγάλων Νοσοκομείων στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη.

Ωθηση για την οργάνωση των πρώτων εργαστηρίων έδωσε και η ίδρυση το 1971 της Ελληνικής Εταιρείας Ανοσολογίας για την οποία πρωτοστάτησαν η Μαρία Παυλάτου, τότε Διευθύντρια των Κεντρικών Εργαστηρίων του Μαιευτηρίου «Αλεξάνδρα», και η συνεργάτιδά της Ευαγγελία Κακλαμάνη.

1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ανοσολογίας Αθήνα, (1988)

Με βάση τις οδηγίες του Π.Ο.Υ. η ΕΕΑ υπέβαλε προς το ΥΚΥ πρόταση για την ίδρυση Κέντρου Έρευνας και Εκπαίδευσης στην Ανοσολογία με την συμμετοχή 12 εργαστηρίων που είχαν ήδη αναπτύξει επί μέρους αντικείμενα της Ανοσολογίας.

Το 1976 με απόφαση του ΥΚΥ (Γ3/501/24-1-1976) συστάθηκε «Κλινικό Κέντρο Έρευνας και Εκπαιδεύσεως εις την Ανοσολογίαν» με έδρα το Μαιευτήριο «Αλεξάνδρα», με υπεύθυνο την Υφηγήτρια Μαρία Παυλάτου, και επιχορήγηση 1.800.000 Δρ. Επίσης εγκρίθηκε η συμμετοχή των 12 συνεργαζόμενων Εργαστηρίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3	
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑΝ	
Τα 12 Συνεργαζόμενα Εργαστήρια και οι εκπαιδευτικοί τους	
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ
Εργαστήριο Βιολογίας Χημείας Πανεπιστημίου Αθηνών	Θ. Λιβανός
Ανοσολογικό Εργαστήριο Α' Παθολογικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών	Ι. Ζιζής
Ανοσολογικό Εργαστήριο Β' Παθολογικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών	Ι. Οικονομίδου
Ανοσολογικό Εργαστήριο Μικροβιολογικού Τμήματος Θεραπευτικής «ο Ευαγγελισμός»	Γ. Φωσφοράτος
Εργαστήριο Παθολογίας Φυσιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών	Ι. Τσιλένης
Τμήμα Ανοσολογίας Α' Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών	Αικ. Μανταλιανή-Αλιμπαρ
Εργαστήριο Υγιεινής και Επιδημιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών	Ε. Κακαλιμένη
Ανοσολογικό Εργαστήριο Κλινικής Αφροδισίων και Δερματικών Νοσημάτων, Νοσοκομείο «Ανδρέας Σαγιάς»	Α. Βαρέλτζος
Κέντρο Εργαστηρίου Μαιευτηρίου «Αλεξάνδρα»	Μ. Παπάτου
Κέντρο Ανοσολογίας Μαιευτηρίου «Μαρία Ηλιάδη»	Π. Καλαποδίου
Εργαστήριο Μοριακής Βιολογίας «Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών»	Α. Ευαγγελόπουλος
Εθνικό Εργαστήριο Ισοσταθμιστήρας, Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Αθηνών	Ε. Ρενίφη

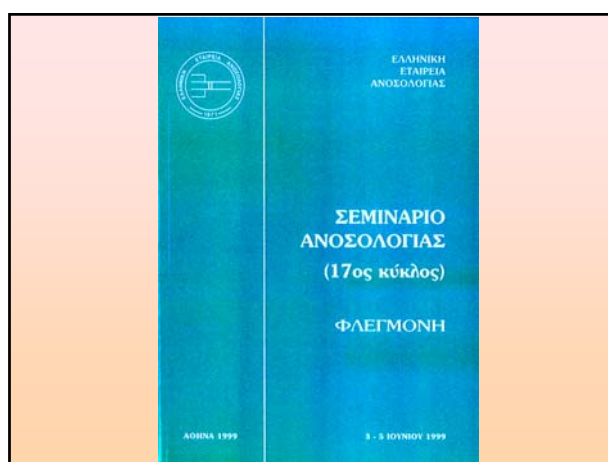
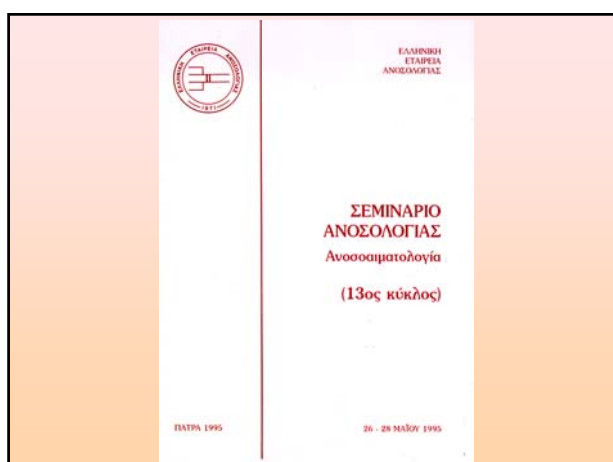
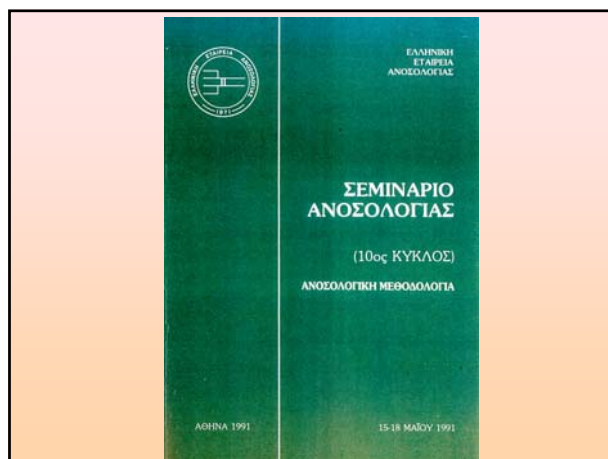
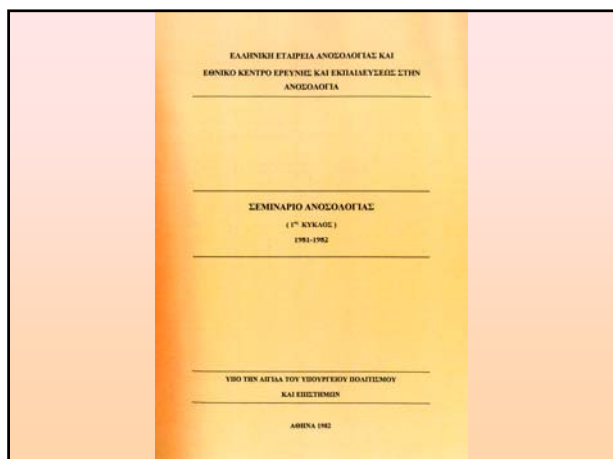
Το 1977 το Κέντρο αναγνωρίστηκε από την WHO- Division of non Communicable Diseases με τον τίτλο “National Centre for Research and Training in Immunology” και εκπρόσωπο - συντονιστή τον Μιχάλη Παπαμιχαήλ.

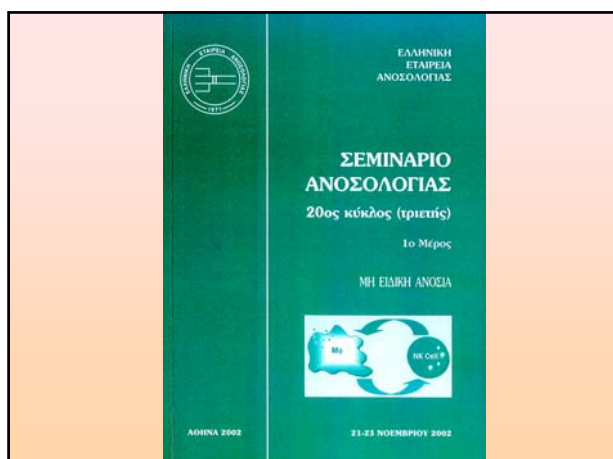

Το Κέντρο με αυτήν την συγκρότηση λειτούργησε από το 1976 έως το 1982 προσφέροντας σημαντικά στην παροχή υπηρεσιών και στην εκπαίδευση, αλλά τελικά καταργήθηκε λόγω διακοπής της χρηματοδότησης από το ΥΚΥ.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Κέντρου συνεχίστηκε από Επιτροπή Εκπαίδευσης της ΕΕΑ με την οργάνωση Ετήσιων Εκπαιδευτικών Σεμιναρίων στην Ανοσολογία, και έκδοση των μαθημάτων.

Τον πρώτο κύκλο 1981-1982 ακολούθησαν άλλοι σε ανεξάρτητους τόμους μέχρι τον 20^ο

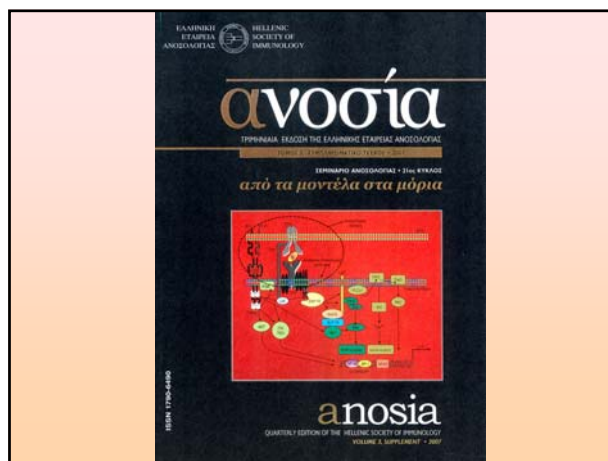
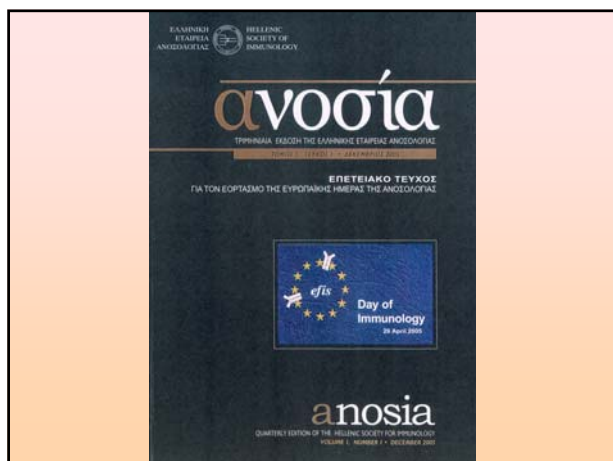

Το 2005 η ΕΕΑ αρχίζει την έκδοση τριμηνιαίου επιστημονικού Περιοδικού με τον τίτλο **ανοσία** με Διευθυντή σύνταξης την Καθηγήτρια Π. Μπούρα.

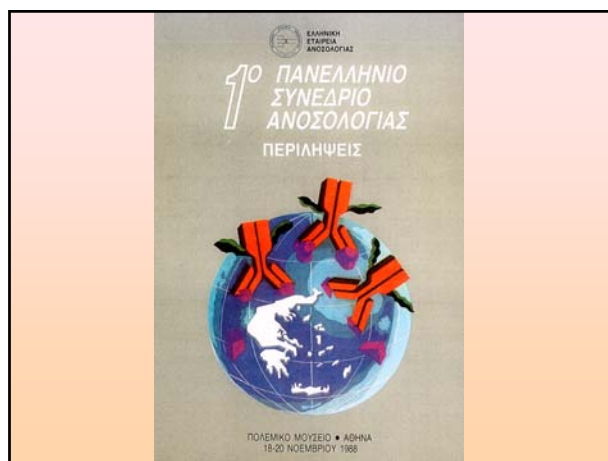
Έκτοτε στο Περιοδικό αυτό εκδίδονται και τα μαθήματα των Ετήσιων Σεμιναρίων Ανοσολογίας.

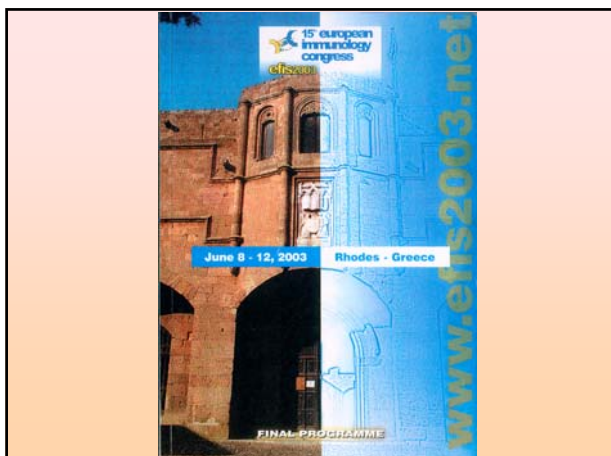
Ήδη έχει ολοκληρωθεί ο 23^{ος} κύκλος το 2011.

Η ΕΑΕ οργάνωσε το 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ανοσολογίας το 1988 στην Αθήνα και έκτοτε συνεχίζονται ανελλιπώς ανά διετία εναλλάξ με την Θεσσαλονίκη.

Το 2003 η ΕΕΑ μαζί με την EFIS διοργάνωσε επιτυχώς στην Ρόδο το 15^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Ανοσολογίας.

Η οργάνωση των Εργαστηρίων Ανοσολογίας άρχισε με την συνεργασία των 12 Εργαστηρίων του ΕΚΕΕΑ, συνεχίστηκε με την ίδρυση το 1978 του Ανοσολογικού Εργαστηρίου στο Θεραπευτήριο ο «Ευαγγελισμός» που ανέπτυξε όλο το φάσμα των εξετάσεων με αντικείμενο την Κλινική Ανοσολογία, και ολοκληρώθηκε με την ίδρυση του ΕΣΥ το 1985.

Επί Υπουργίας Γ. Γεννηματά και ύστερα από εισηγήσεις της ΕΕΑ και του Συμβούλου του Υπουργού Λουκά Σπάρου εντάχθηκαν στο ΕΣΥ 8 ανεξάρτητα Τμήματα Ανοσολογίας - Ιστοσυμβατότητας σε μεγάλα Νοσοκομεία των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης.

Με την ίδρυση και ένταξη και άλλων σήμερα ανέρχονται σε 13.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΟΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΣΥ

1. Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών « ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ »
2. Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών « ΛΑΪΚΟ »
3. Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών « Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ »
4. Γενικό Νοσοκομείο Πειραιά « ΤΖΑΝΕΙΟ »
5. Αντικαρκινικό-Ογκολογικό Νοσοκομείο Αθηνών «ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ»
6. Γενικό Νοσοκομείο Παίδων « η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ »
7. Ειδικό Αντικαρκινικό Νοσοκομείο Πειραιά « ΜΕΤΑΞΑ »
8. Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης « ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ »
9. Γενικό Νοσοκομείο-Μαιευτήριο Αθηνών « ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ »
10. Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών « ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ »
11. ΓΝΑ « ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟ-ΜΠΕΝΑΚΕΙΟ » Ε.Ε.Σ.
12. Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας Πειραιά « ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ »
13. Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου « ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ-ΠΑΝΑΝΕΙΟ »
14. Καρδιοχειρουργικό Κέντρο Αθηνών « ΩΝΑΣΕΙΟ »
15. Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης « ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ »

Τα Εργαστήρια Ανοσολογίας του ΕΣΥ έχουν συμβάλει ενεργά στην κάλυψη των διαγνωστικών αναγκών για όλο το φάσμα των ανοσοπαθολογικών διαταραχών, έχουν εξασφαλίσει την επιτυχία των μεταμοσχεύσεων, μπόρεσαν να αναπτύξουν σημαντικές ερευνητικές δραστηριότητες και εφάρμοσαν εκπαιδευτικά προγράμματα για τις ανάγκες του επιστημονικού και τεχνολογικού προσωπικού. Σε ορισμένα έχουν αναγνωριστεί Ειδικά Κέντρα και Κέντρα Αναφοράς.

ΕΙΔΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΣΥ

- Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»**
- ✓Κέντρο Αναφοράς AIDS Κυτταρικής Ανοσίας
 - ✓Κέντρο Αναφοράς Ανοσογενετικής
 - ✓Ειδικό Κέντρο Πρωτοπαθών Ανοσοανεπαρκειών Ενηλίκων
- Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Γ.ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ»**
- ✓Εθνικό Κέντρο Ιστοσυμβατότητας
- Γενικό Νοσοκομείο Παίδων «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»**
- ✓Ειδικό Κέντρο και Κέντρο Αναφοράς για
 - ✓Πρωτοπαθείς Ανοσοανεπάρκειες-Παιδιατρική Ανοσολογία
- Αντικαρκινικό-Ογκολογικό Νοσοκομείο Αθηνών «ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ»**
- ✓Κέντρο Ανοσολογίας και Ανοσοθεραπείας του Καρκίνου
- Γενικό Νοσοκομείο-Μαιευτήριο Αθηνών «ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ»**
- ✓Κέντρο Ελέγχου Αποβολών

Τα Πανεπιστημιακά Τμήματα Ιατρικής εξ αρχής είχαν αναπτύξει ερευνητικά Εργαστήρια Ανοσολογίας που παρέχουν και διαγνωστικές δοκιμασίες.

Σήμερα τα περισσότερα λειτουργούν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη αλλά με την ίδρυση Περιφερειακών Πανεπιστημίων έχουν αναπτυχθεί και σε άλλες περιοχές της χώρας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ ΣΕ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

1. Εργαστήριο Παθολογικής Φυσιολογίας
Εργαστήρια Μοριακής, Κυτταρικής, Χυμικής Ανοσολογίας
2. Κλινική Δερματολογίας-Αφροδισιολογίας Ν. «Ανδρέας Συγγρός»
Ανοσοδερματολογικό Εργαστήριο
3. Ψυχιατρική-Νευρολογική Κλινική Νοσοκομείο «Αιγινήτειο»
Εργαστ. Ανοσολογίας ενταγμένο στο Εργαστ. Βιοπαθολογίας
4. Εργαστήριο Μικροβιολογίας
Τμήμα Ερευνητικό και Διαγνωστικό Ανοσολογίας Λοιμώξεων

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1. ΓΠΝΘ «Ιπποκράτειο»
Β' Παθολογική Κλινική, Τμήμα Κλινικής Ανοσολογίας
1^η Παιδιατρική Κλινική, Παιδιατρικό Ανοσολογικό και Ρευματολογικό Κέντρο
2. Νοσοκομείο «ΑΧΕΠΑ»
Α' Παθολογική Κλινική, Εργαστήριο Ανοσογενετικής
Β' Παιδιατρική Κλινική, Εργαστήριο Ανοσολογίας
3. Νοσοκομείο «Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ»
Πνευμονολογική Κλινική, Ανοσολογικό Εργαστήριο
4. Νοσοκομείο «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ»
Δ' Παιδιατρική Κλινική, Τμήμα Ανοσολογίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τομέας Εργαστηριακής Ιατρικής
Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου
Εργαστήριο Κλινικής Ανοσολογίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Πατρών
Εργαστήριο Ανοσολογίας ως Τμήμα του Εργ/ρίου Μικροβιολογίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων
Εργαστήριο Ανοσολογίας ως Τμήμα του Εργ/ρίου Μικροβιολογίας

ΔΗΜΟΚΡΕΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ

Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης
Α' Παθολογική Κλινική, Εργαστήριο Μοριακής Ανοσολογίας -
Κέντρο Αναφοράς για τον οικογενή Μεσογειακό πυρετό

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Λάρισσας
Εργαστήριο Ανοσολογίας – Ιστοσυμβατότητας

ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΣΤΕΡ

1. Εργαστήριο Ανοσολογίας
2. Εργαστήριο Κυτταρικής Ανοσολογίας
3. Εργαστήριο Μοριακής Βιολογίας και Ανοσοβιοτεχνολογίας
4. Εργαστήριο Μοριακής Νευροβιολογίας και Ανοσολογίας
5. Εργαστήριο Μοριακής Γενετικής

ΙΔΡΥΜΑ ΙΑΤΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

1. Κέντρο Ανοσολογίας και Μεταμοσχεύσεων
2. Εργαστήριο Κυτταρικής Ανοσολογίας
3. Τράπεζα Ομφαλοπλακουντιακού Αίματος
Τμήμα Εφαρμοσμένων Κυτταρικών Θεραπειών
Τμήμα Εφαρμοσμένης Ανοσογενετικής
Τμήμα Εφαρμοσμένης Ιστομηχανικής /
Ιατρικής Αναγεννητικής

ΙΔΡΥΜΑ ΙΑΤΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ «ΑΛ. ΦΛΕΜΙΓΚ» ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ

Αντικείμενα έρευνας:

1. Μοριακοί και κυτταρικοί μηχανισμοί στην έναρξη, εξέλιξη και χρονιότητα των ανοσολογικών νοσημάτων.
2. Μοριακή, γενετική και υπολογιστική ανάλυση παθογενετικών μηχανισμών.
3. Μετα-μεταγραφικοί παράγοντες της γονιδιακής έκφρασης σε φυσιολογικές συνθήκες και στην νόσο.
4. Διαγονιδιακά μοντέλα στην οστεοανοσολογία
5. Μηχανισμοί αγγειογένεσης σε ανοσο-φλεγμονώδη νοσήματα.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΟΡΙΑΚΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Αντικείμενα έρευνας:

1. Αυτοανοσία και Φλεγμονή.
2. Μεταγραφική ρύθμιση γονιδίων MHC τάξης II.
3. Γονιδιακή ρύθμιση του ανοσιακού συστήματος.
4. Περιφερική ανοχή, επιβίωση και ομοιόσταση
T- λεμφοκυττάρων

Πρός την αναγνώριση της Ειδικότητας Ανοσολογίας

Σήμερα στα πλαίσια της ειδικότητας
«Ιατρικής Βιοπαθολογίας» προβλέπεται
άσκηση
στην Ανοσολογία για έξι μήνες
ενώ για τις ειδικότητες
Αλλεργιολογίας και Ρευματολογίας,
για οκτώ και τέσσερις μήνες αντίστοιχα.

Αιτήματα για την αναγνώριση της Ειδικότητας
Ανοσολογίας έχουν υποβληθεί από την ΕΕΑ προς το
ΚΕΣΥ επανειλημμένα: (1981, 1985, 1986, 1990, 1994,
1997-1998 και πρόσφατα).

Η απόκτηση της ειδικότητας είναι απαραίτητη ώστε να
υπάρχει ένα ενιαίο και πλήρες πρόγραμμα
εκπαίδευσης για να μπορούν να στελεχώνονται με
έμπειρους επιστήμονες τα Ανοσολογικά Τμήματα.

Η Ανοσολογία είναι μία δυναμικά εξελισσόμενη
Επιστήμη που απαιτεί υψηλό επίπεδο εξειδικευμένων
γνώσεων.

Η Επίτιμος Πρόεδρος, ο Πρόεδρος και μέλη του Δ.Σ. της Ε.Ε.Α., οι ομιλήτες και τιμηθέντες
στην εκδήλωση για τα 25 χρόνια της Ε.Ε.Α. (1996)